

Gezellig thuis... in een aangepaste woning

Onafhankelijke
Ziekenfondsen

Redactie: Steven Vervae

Opmaak: Leen Verstraete

Foto's: Phovoir

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, website of welk ander medium dan ook, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Om praktische redenen werd in de teksten voornamelijk het mannelijke genus gebruikt. Uiteraard kan hij, zijn of hem ook als zij of haar gelezen worden.

Verantwoordelijke uitgever:
Rik Selleslaghs
St.-Huibrechtsstraat 19, 1150 Brussel.

© Copyright OSD
Brussel, 08/2008

INHOUD

Voorwoord	5
Een aangepaste woning	7
Wie?	7
Verschillende situaties	7
Verschillende stappen	8
Praktische voorbeelden	9
Algemene toegankelijkheid	9
Badkamer	9
Keuken	9
Hulpmiddelen	10
Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap	10
Het Kennis- en Ondersteuningscentrum	11
Premies en tussenkomsten	12
Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap	12
Vlaamse premies	13
Provinciale premies	14
Gemeentelijke premies	14
Levenslang wonen	15
Aanpasbaar bouwen	15
Ontwerpgids Levenslang Wonen	16
Waar vindt u meer informatie?	17
Dienst maatschappelijk werk van uw ziekenfonds	17
Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap	17
Ons Zorgnetwerk	17
Toegankelijkheidsbureau	17
In-HAM vzw	18
Informatiesites	18

'Oost west, thuis best', luidt het spreekwoord. Het is echter niet voor iedereen even vanzelfsprekend om thuis te blijven wonen. Zo kan de inrichting van een woning een echte spelbreker zijn voor zorgbehoevende personen. De deuren zijn te smal, de schakelaars zijn onbereikbaar of het huis telt een paar trappen te veel: het zijn allemaal elementen die het thuis wonen kunnen bemoeilijken. Een onaangepaste woning betekent echter niet noodzakelijk dat u uw woning moet verlaten. Dankzij enkele woningaanpassingen is het vaak mogelijk om te blijven genieten van de huiselijke gezelligheid van uw woning.

In deze brochure verneemt u meer over het aanpassen en verbeteren van uw woning. In welke gevallen zijn er aanpassingen vereist? Hoe kunt u uw woonst toegankelijker maken? Bij wie kunt u terecht? Welke premies zijn er voorzien?, enz. Het aanpassen van een woning roept vele vragen op, maar deze brochure geeft een overzicht van de antwoorden.

Is uw woning niet aangepast aan uw zorgbehoefendheid? Dan staan er heel wat professionele diensten klaar om uw woonst aan te passen aan uw individuele noden. Voor meer informatie kunt u altijd terecht bij de medewerkers van de sociale dienst van ons ziekenfonds.

EEN AANGEPASTE WONING

Een aangepaste woning is een zegen. Het leven is immers grillig van karakter en onze behoeften evolueren met de leeftijd. Kunnen terugvallen op een goede infrastructuur is dan een hele geruststelling. Maar niet elke woning koppelt comfort aan veiligheid en toegankelijkheid. Woningaanpassingen kunnen dan ook de bouwkundige redder in nood zijn voor huizen waarvan het wooncomfort te wensen over laat.

Wie?

De mensen die het meest nood hebben aan een woning die aangepast is aan hun individuele noden zijn:

Oudere personen

Ouder worden gaat vaak gepaard met een verminderde zelfredzaamheid en kwaaltjes die ons hinderen in ons dagelijks functioneren. Bij ouderen van wie de woonkwaliteit voor verbetering vatbaar is, zijn er soms woningaanpassingen nodig om langer thuis te kunnen blijven wonen.

Personen met een handicap

Mensen met een fysieke of mentale handicap hebben het soms moeilijk om hun zelfstandigheid te behouden en deel te nemen aan het maatschappelijke leven. Zij hebben dan ook uiteenlopende noden op het vlak van wonen en opvang.

Verschillende situaties

Woningaanpassingen zijn meer of minder ingrijpend en zijn afgestemd op de situatie van persoon tot persoon:

- bij woningen met een gebrek aan basiscomfort zijn vaak aanpassingen vereist. Woningen zonder stromend water of zonder een toilet binnen zijn slechts enkele voorbeelden. Ook problemen met slijtage van ramen en het dak worden hierbij gerekend en nopen tot een dringende oplossing;
- mensen met verminderde mobiliteitsproblemen en kleinere ouderdomsproblemen hebben dikwijls ook nood aan enkele veranderingen in hun woonst. Voorbeelden van mogelijke aanpassingen zijn: douche i.p.v. bad, traplift, beugels en handvaten, hellend vlak i.p.v. tredes, enz;
- een handicap, revalidatie na een ongeval, ziekte of ouderdom vergen vaak noodzakelijke verbeteringen.

Dit zijn de meest voorkomende pijnpunten die een aanpak nodig hebben:

- badkamer en toilet;
- de toegang tot de woning en de niveauverschillen;
- overwinnen van een verdieping;
- principes rolstoeltoegankelijkheid;
- principes valpreventie.

Verschillende stappen

Het aanpassen van een woning is niet vanzelfsprekend. U volgt het best een aantal essentiële stappen. Enkele deskundige instanties helpen u daar graag bij:

Advies van een ergotherapeut

Ergotherapeuten beogen een zo groot mogelijke zelfstandigheid in alle activiteiten van het dagelijkse leven. Zij zijn dan ook de meest aangewezen personen om uw woning te evalueren en advies te verlenen omtrent mogelijke aanpassingen en eventuele hulpmiddelen. Bij onze medewerkers van de sociale dienst kunt u bijvoorbeeld terecht voor volgende diensten:

- ergotherapeutisch advies;
- het opstellen van motivatieverslagen met eventuele hulpmiddelen om mogelijke premies te bekomen voor mensen onder de 65 jaar;
- het opstellen van verslagen met eventuele hulpmiddelen voor mensen boven de 65 jaar. In deze verslagen geven de ergotherapeuten ook gratis advies voor woningaanpassingen.

Informatie over mogelijke premies voor de aanpassingen

Wie woningaanpassingen wil laten uitvoeren, kan onder bepaalde voorwaarden rekenen op premies en tegemoetkomingen. De ergotherapeuten en onze medewerkers van de sociale dienst staan u bij om te bekijken op welke premies u recht heeft. Verder is een website als www.premiezoeker.be een ideale zoekrobot om de juiste premie uit het aanbod te lichten.

Begeleiding van de uitvoering van de woningaanpassingen

Tijdens de eigenlijke werken is begeleidende hulp uiteraard ook essentieel. Een geschikte aannemer om de werken uit te voeren, specialisten die de plannen opvolgen en dergelijke meer: het is allemaal van belang.

PRAKTISCHE VOORBEELDEN

Een woningaanpassing is een erg breed begrip. Het is dus belangrijk om niet verstrikt te raken in abstracte termen en dit te concretiseren. Hieronder vindt u enkele voorbeelden van aanpassingen die uw woning aan functionaliteit kunnen doen winnen:

Algemene toegankelijkheid

Buiten de woning

- opritten in een verhard antislipmateriaal;
- hellingsgraad van maximaal 5% voor manuele rolstoel, de elektronische rolstoel laat een steilere oprit toe;
- buitendorpels maximaal 2 cm hoog.

In de woning

- tussendorpels vermijden;
- deuren die een vrije doorgang van minimaal 85 tot 90 cm laten;
- losliggende matjes en omkrullende tapijten vermijden;
- schakelaars, venstersluitingen, stopcontacten, enz. op een hoogte van 85 tot 100 cm van de grond en 50 cm van de hoek.

Badkamer

- plaatsen van handgrepen om zelfverzorging mogelijk te maken;
- hoogte van 46 cm voor de toiletzitting;
- gelijkvloerse douche (natte cel) zonder instaphoogte;
- kranen met thermostatisch systeem om verbranding uit te sluiten;
- kraan van de lavabo met uittrekbare douchekop;
- een grote spiegel.

Keuken

- (af)wasmachine, koelkast en droogkast op 40 cm van de grond zodat de inhoud beter bereikbaar is;
- kastelementen met uittrekbare schuiven;
- een afzetvlak onder of naast de oven om hete schotels onmiddellijk te kunnen neerzetten;
- het middelpunt van de ovenhoogte op ongeveer 120 cm hoogte;
- kookplaten die op een rij staan.

HULPMIDDELEN

Om langer thuis te kunnen wonen, voldoen woningaanpassingen vaak niet. Ook de hulpmiddelen om het dagelijkse leven te vereenvoudigen, zijn soms nodig.

Volgende organisaties helpen u graag op weg voor de gepaste hulpmiddelen:

Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH)

Hebt u in uw leefsituatie hulpmiddelen als een toiletverhoger of een badlift nodig?

Bij het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap kunt u als persoon met een handicap terecht voor tegemoetkomingen voor dergelijke hulpmiddelen. Het VAPH behoort, binnen de Vlaamse overheid, tot het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Welke hulpmiddelen komen in aanmerking?

Alle hulpmiddelen waarvoor u bij het VAPH een tegemoetkoming kunt krijgen, staan in een refertelijst. In deze lijst wordt per hulpmiddel aangegeven hoe groot het maximumbedrag van de tegemoetkoming is.

U kunt de lijst raadplegen op www.vaph.be

LET OP

Deze lijst is geen boodschappenlijst waarmee u naar hartenlust shopt. De hulpmiddelen zijn ingedeeld in functioneringsdomeinen en u hebt niet zomaar recht op alle hulpmiddelen die in de lijst vermeld staan. Voor verdere vragen over terugbetalingen kunt u terecht op www.vaph.be of op het telefoonnummer 02 225 84 11.

Hebt u een hulpmiddel nodig dat niet in de lijst voorkomt? Richt u dan tot de Bijzondere Bijstandsc commissie (BBC) van het VAPH. Om aanspraak te maken op een tussenkomst moet het hulpmiddel in kwestie wel € 250 kosten en u moet uw uitzonderlijke vraag in functie van uw persoonlijke situatie grondig motiveren.

Welke hulpmiddelen komen niet in aanmerking?

Het VAPH komt niet voor eender welk hulpmiddel tussen. Hieronder vindt u enkele voorbeelden van middelen waarvoor u **geen** tegemoetkoming kunt krijgen:

- fietsen met een motor;
- gsm's;
- hulpmiddelen op (hoge)school;
- elektronische relaxzetels;
- apparatuur voor de fysieke conditie, therapie, revalidatie;
- toestellen voor kinesitherapie.

Meer info over de hulpmiddelen waarvoor u geen tegemoetkoming ontvangt, vindt u op www.vaph.be.

Het Kennis- en Ondersteuningscentrum (KOC)

Het Kennis- en Ondersteuningscentrum is een overheidsdienst die het VAPH ondersteunt. Het KOC heeft er zijn missie van gemaakt om te onderzoeken welke hulpmiddelen het functioneren van personen met een handicap en hun leefwereld kunnen verbeteren. Dankzij de technologische evoluties is er een steeds bredere waaier aan hulpmiddelen beschikbaar. Een betere sociale integratie en een grotere kans op zelfstandig leven is het positieve gevolg.

Het is echter niet altijd makkelijk om het juiste hulpmiddel te kiezen uit het massale aanbod. Daarom verspreidt het KOC informatie over hulpmiddelen en ondersteunt ze de adviesverlening daaromtrent. Een kort overzicht van het aanbod van het KOC:

- **vlibank:** databank voor hulpmiddelen en woningaanpassingen met prijzen, leveranciers, productinfo...;
- **keuzewijzers:** deze bevatten informatie, tips en adviezen die nuttig zijn bij de keuze en vergelijking van verschillende soorten hulpmiddelen;
- **hulpmiddelenflashes:** deze korte nieuwsflitsen stellen de nieuwste hulpmiddelen voor;
- **KOC-info's:** korte infonota's die nuttige, relevante info bieden over hulpmiddelen;
- **signaalboek:** een bundeling van kennis en expertise inzake hulpmiddelen en terugbetalingsmogelijkheden. Dit document draagt bij tot de verbetering van de adviesverlening omtrent hulpmiddelen.

Naast deze informatierol, heeft het KOC ook een adviserende functie. Het centrum ondersteunt namelijk de 'Multidisciplinaire Teams voor individuele materiële bijstand' (IMB-MDT's) bij complexe situaties. Meer informatie over het brede takenpakket van het KOC inzake hulpmiddelen vindt u op www.koc.be of via het telefoonnummer 02 225 86 61.

PREMIES EN TEGEMOETKOMINGEN

Uw woning aanpassen kost geld. Toch hoeven deze werken niet altijd een financieel avontuur te betekenen. In bepaalde gevallen kunt u rekenen op premies en tegemoetkomingen zodat u niet te diep in de geldbuidel hoeft te tasten voor een toegankelijke woning.

We zetten graag enkele mogelijkheden op een rijtje!

Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH)

Het VAPH is zich sterk bewust van de noden die personen met een handicap ervaren op het vlak van wonen. Niet alleen voldoet deze organisatie aan uw behoefte aan informatie omtrent woningaanpassingen, maar het VAPH kan u ook financieel een handje toesteken bij de realisatie van dergelijke aanpassingen.

Een belangrijk principe voor deze tegemoetkomingen is dat van de meerkost. Het VAPH komt namelijk enkel tegemoet in de bijkomende uitgaven ten aanzien van de kosten die een persoon zonder handicap in gelijkaardige omstandigheden heeft.

Voorwaarden

Wilt u tegemoetkomingen van het Agentschap voor Personen met een Handicap ontvangen? Dan moet u aan volgende voorwaarden voldoen:

- ingeschreven zijn bij het VAPH;
- een erkende handicap voor u 65 jaar bent;
- een grondig onderbouwde aanvraag tot woningaanpassing volgens uw persoonlijke situatie.

In tegenstelling tot de verder besproken premies hanteert het VAPH geen inkomenscriteria. De tegemoetkomingen liggen gemiddeld een stuk hoger dan bij de andere premies.

Meer info over het aanvragen van een tussenkomst en de terugbetaling zelf vindt u op www.vaph.be of via het telefoonnummer 02 225 84 11.

Vlaamse premies

Verbeterings- en aanpassingspremie Wonen Vlaanderen

Naast het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap draagt ook het 'Agentschap Wonen Vlaanderen' bij met een verbeterings- en aanpassingspremie. Deze tussenkomst slaat op de speciale uitrusting voor de activiteiten van het dagelijkse leven. Het gaat dus om de technische of sanitaire uitrusting of de bouw van uw woning.

Voorwaarden

Aan de aanpassings- en verbeteringspremie Wonen Vlaanderen zijn een leeftijds- en inkomensvoorwaarde gebonden. Verdere details hierover vindt u op www.bouwenenwonen.be. Deze aanpassings- en verbeteringspremie kunt u aanvragen nadat de kosten gemaakt zijn. De premie bedraagt maximaal € 1250 en minimaal € 600. Voor meer informatie omtrent deze premie kunt u terecht bij:

- uw gemeente;
- de provinciale afdelingen van het 'Agentschap Wonen Vlaanderen';
- www.bouwenenwonen.be

Vlaamse Renovatiepremie

Bent u een eigenaar-bewoner en renoveert u uw woning terwijl u geen andere woning bezit? Dan komt u in aanmerking voor de Vlaamse Renovatiepremie. Deze premie van de Vlaamse overheid bestaat sinds 2007.

Voorwaarden

Net als bij de aanpassingspremie Wonen Vlaanderen is de Vlaamse Renovatiepremie onderhevig aan bepaalde voorwaarden betreffende de woning en het inkomen van de aanvrager. Enkele voorbeelden:

- uw woning moet in het Vlaamse gewest liggen en ze moet op de dag van de aanvraag minstens 25 jaar oud zijn;
- de renovatiepremie wordt berekend op basis van voorgelegde facturen. De totale kostprijs van de werkzaamheden die in aanmerking kunnen worden genomen, moet minstens € 10.000 bedragen (exclusief BTW);
- enkel werkzaamheden aan de hoofd- of aanbouw komen in aanmerking.

Het bedrag van de tegemoetkoming wordt vastgesteld op 30% van de kostprijs, (exclusief BTW) van de in aanmerking genomen werkzaamheden. De tegemoetkoming wordt afgerond op het hogere tiental.

Ze bedraagt maximaal € 10.000.

Meer precieze informatie over de inkomensvoorwaarden en de lijst met werkzaamheden die in aanmerking komen, vindt u op www.bouwenenwonen.be.

Provinciale premies

Ook enkele Vlaamse provincies komen over de brug met premies voor het aanpassen van de woning aan de noden van ouderen en personen met een handicap: de provincies Oost-Vlaanderen, Limburg, Vlaams-Brabant en Antwerpen.

De voorwaarden en mogelijke tussenkomsten verschillen per provincie. Meer informatie vindt u:

- op de websites van de provincies; www.provant.be
www.limburg.be
www.oost-vlaanderen.be
www.vlaamsbrabant.be
www.west-vlaanderen.be
- bij de premiezoeker van de Vlaamse overheid: www.premiezoeker.be

Gemeentelijke premies

Tot slot komen ook gemeenten tussen in de aanpassing van uw woning. Informeer u bij uw gemeente.

LEVENSLANG WONEN

De vergrijzing van de bevolking sluipt onmiskenbaar onze samenleving binnen en neemt steeds grotere proporties aan. We worden met zijn allen ouder en als gevolg van een vaak slechte huisvesting moeten vele ouderen hun intrek nemen in een collectieve instelling. Nochtans bestaan er oplossingen om langer te genieten van de woonomgeving waaraan we zo gehecht zijn.

Het concept 'Levenslang Wonen' werpt een dam op tegen de gebrekkige infrastructuur waarmee ouderen en personen met een handicap worden geconfronteerd. Een woordje uitleg!

Aanpasbaar bouwen

Bij het (ver)bouwen van een woning is het verstandig om rekening te houden met het ouder worden. Aanpasbaar bouwen betekent dan bouwen voor het leven! Een 'aanpasbare woning' houdt rekening met de evoluerende menselijke behoeften tijdens onze levenswandel. Op die manier kan verhuizen door leeftijd of handicap veelal worden vermeden.

Toon u daarom vooruitziend en hou rekening met volgende vragen:

- u krijgt uw eerste kindje: kunt u gemakkelijk met de kinderwagen naar binnen?
- één van de kinderen breekt een been: kan hij of zij makkelijk naar bed?
- een kennis zit in een rolstoel: kan hij of zij op bezoek komen zonder met obstakels geconfronteerd te worden?
- enkele ouderdomskwaaltjes verschijnen aan de oppervlakte: is uw woning comfortabel, veilig en toegankelijk genoeg?
- uw partner wordt zorgbehoevend: kan hij of zij thuis verzorgd worden?

Door bij het bouwen met deze vragen rekening te houden, kunt u ervoor zorgen dat u langer van uw vertrouwde leefomgeving kunt genieten.

Ontwerpgids 'Levenslang Wonen'

Wilt u de theorie omtrent 'aanpasbaar bouwen' in de praktijk omzetten? Dan schiet de 'Ontwerpgids Levenslang Wonen' u ter hulp met een karrenvracht aan praktische tips.

De gids neemt een aantal criteria als uitgangspunt om tot een woning te komen waarin iedereen kan leven, ongeacht leeftijd, lichamelijke kenmerken, capaciteiten en beperkingen. Allereerst moet een woning voldoen aan het uitsluitingscriterium:

**De ruimten van de woning bevinden zich op dezelfde verdieping.
De netto vloeroppervlakte is groter dan 45 vierkante meter.**

Wanneer aan dit uitsluitingscriterium is voldaan, overloopt de gids samen met u 15 basiscriteria. Om veiligheid, toegankelijkheid en comfort hoog in het vaandel te dragen, moet uw woning voldoen aan de eisen van deze criteria. Trappen, deurbreedtes, niveauverschillen binnenshuis, schrijnwerk, de indeling en de nodige oppervlakte van verschillende kamers..., het wordt allemaal tot in het kleinste detail behandeld.

De 'Ontwerpgids Levenslang Wonen' is samengesteld door de vzw Platform Wonen Van Ouderen, met steun van en in samenwerking met het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap – afdeling Woonbeleid.

Meer informatie over deze gids vindt u op www.bouwenwonen.be/levenslangwonen.

WAAR VINDT U MEER INFORMATIE?

Tast u in het duister over woonaanpassingen? Heel wat organisaties reiken u graag de hand met een brede waaier aan informatie en tips. Een overzicht!

Dienst Maatschappelijk Werk van uw ziekenfonds

Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH)

Deze overheidsdienst zet zich dagelijks in voor de autonomie en de levenskwaliteit van personen met een handicap. Het VAPH komt niet enkel tegemoet aan uw behoefte aan informatie over deze materie, u kunt er ook tegemoetkomingen aanvragen voor de noodzakelijke aanpassingen aan uw woonst.

www.vaph.be

02 225 84 11

Ons zorgnetwerk

Is een in 1998 door de Vlaamse regering en via het Decreet op de thuiszorg erkende VZW. De dienst woningaanpassing vormt er een steunende schouder bij het volledige proces van verbeteringen aan uw woning. U kunt er terecht voor adviezen en begeleiding tijdens de uitvoering van de werken. Daarnaast biedt deze dienst ook vormingen aan klanten en hulpverleners en is gratis.

www.onszorgnetwerk.be

016 24 49 50

Toegankelijkheidsbureau

Het toegankelijkheidsbureau (vzw) focust zich op aangepaste woonmogelijkheden voor ouderen en personen met een handicap. Voelt uw woning steeds meer aan als een labyrint? Bij het Toegankelijkheidsbureau kunt u gedetailleerde en professionele adviezen inwinnen om ervoor te zorgen dat uw woonst opnieuw knusheid aan toegankelijkheid koppelt. Deze raadgevingen omvatten onder meer richtlijnen voor de aanpassingen en een financieel advies aangaande de tussenkomsten waarop u al dan niet kunt rekenen. Deze organisatie is erkend als expert door het Kennis- en Ondersteuningscentrum (KOC). Indien u doorverwezen bent door het KOC is deze dienstverlening gratis. In het andere geval is er wel een kostenplaatje aan deze adviezen verbonden.

www.toegankelijkheidsbureau.be

011 87 41 38 (Kermt/Hasselt) - 02 465 55 25 (Zellik)

In-HAM vzw

Is een initiatief van een aantal partners die actief zijn in de gehandicaptensector en partners uit de bouwnijverheid, domotica en micro-elektronica. In-HAM vzw is zowel een innovatiecentrum dat onderzoek voert naar nieuwe bouw- en woontechnologieën als een expertisecentrum dat diensten verleent aan mensen met functiebeperkingen. Daarnaast is In-HAM vzw ook een demonstratiecentrum dat vier woonlabo's ter beschikking heeft. Opgelet: deze dienst is niet gratis.

www.in-ham.be

051 23 09 80

Sites

- **www.premiezoeker.be**

Is het ideale startpunt bij uw zoektocht naar de premie waarvoor u in aanmerking komt. Er bestaat een heel kluwen aan premies en tussenkomsten, maar dankzij de Premiezoeker van de Vlaamse overheid kunt u zonder problemen de losse eindjes aan elkaar knopen. De site diept namelijk eenvoudig de premie op waarop u recht heeft.

- **www.bouwenenwonen.be**

Hier vindt u een brede waaier aan informatie over woningen. Kopen, (ver)bouwen, (ver)huren, verhuizen, enz: de woon- en bouwwereld kent vele facetten, maar deze site bestrijkt dit grote spectrum met veel precisie.

Steek hier uw licht op vóór u concrete stappen onderneemt.

Onafhankelijk VZW
Sociaal Dienstencentrum Vlaanderen
Sint Huibrechtsstraat 19 • 1150 Brussel